

PROBLEMY WSPÓŁCZESNEJ RODZINY
W ŚWIELE BADAŃ PREZENTOWANYCH
W RAMACH MIĘDZYNARODOWEGO SYMPOZJUM
„RODZINA POLSKA I UKRAIŃSKA
WOBEC WSPÓŁCZESNYCH
WYZWAŃ SPOŁECZNO-KULTUROWYCH”
Lwów, 25-26 czerwca 2009 roku

Zachodząca od kilkunastu lat transformacja ustrojowa w krajach Europy Środkowo-Wschodniej wywiera istotny wpływ na wiele sfer życia społecznego. Nowe liberalne ideologie, propagowane w szerokim zakresie wśród społeczeństwa, bazując głównie na idei ekonomicznej racjonalności, prowadzą do nieodwracalnych zmian społecznych w zakresie tradycyjnych poglądów, wartości oraz zachowań wynikających z pełnionych ról społecznych. Zmiany te mają także znaczące odbicie w dziedzinie życia, jaką jest małżeństwo i rodzina. Potwierdzają to zarówno obserwacje potoczne, jak i licznie publikowane badania naukowe o charakterze interdyscyplinarnym i międzynarodowym. Globalne zmiany społeczne w tej dziedzinie sprawiają, iż niemal we wszystkich krajach świata toczy się dyskusja odnośnie do kierunku rozwoju rodziny, jej przyszłości oraz ewolucji.

Instytut Nauk o Rodzinie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II został powołany jako jednostka naukowo-dydaktyczna o charakterze interdyscyplinarnym, odpowiadająca aktualnym potrzebom szczególnego zaangażowania naukowego w sprawę diagnozy kondycji rodziny polskiej, jej wspierania i promocji. W prowadzeniu badań nad rodziną współpracuje również z instytucjami pokrewnymi, powstałymi między innymi na Słowacji i na Ukrainie. W maju 2007 roku Instytut organizował I Międzynarodową Konferencję Naukową „Sytuacja rodziny we współczesnym społeczeństwie – doświadczenia Europy Środkowo-Wschodniej”, która odbyła się w ramach projektu Współpraca Uniwersytetów wspierająca rozwój regionów – lubelskiego i lwowskiego – Program Sąsiedztwa Polska–Białoruś–Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC. Głównym celem tego projektu było rozszerzenie współpracy Uniwersytetów, podniesienie kwalifikacji i umiejętności współpracy środowisk akademickich poprzez nawiązanie kontaktów i współpracy w ramach realizacji projektów badawczych, ich prezentacji na konferencjach naukowych oraz współpraca w zakresie przygotowania publikacji w kilku językach (polskim, ukraińskim i angielskim). Bezpośrednim celem projektu było nawiązanie długookresowej współpracy w zakresie dydaktyki i nauki oraz znajdowanie powiązań pomiędzy nauką a tworzeniem wspólnych przedsięwzięć w europejskiej przestrzeni społecznej.

Podjęta wówczas współpraca zaowocowała wymianą artykułów naukowych dotyczących najnowszych badań nad rodziną z pracownikami Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie, między innymi z prof. dr hab. Nadią Hapon, oraz

Instytutem Rodziny i Życia Małżeńskiego Ukraińskiego Katolickiego Uniwersytetu we Lwowie, kierowanego przez dr Yuriya Pidlisnego.

Międzynarodowe sympozjum pt. „Rodzina polska i ukraińska wobec współczesnych wyzwań społeczno-kulturowych”, zorganizowane przez Instytut Nauk o Rodzinie KUL we współpracy z Instytutem Rodziny i Życia Małżeńskiego UKU, miało miejsce 25-26 czerwca 2009 roku we Lwowie, jako sympozjum wyjazdowe, będące rewizytą delegacji jedenastu pracowników INoR, na czele z ks. dr hab. Marianem Stepulakiem, prof. KUL (dyrektorem Instytutu), w Ukraińskim Katolickim Uniwersytecie. Zasadniczym celem naukowego sympozjum, wyznaczonym przez pracowników, stało się nawiązanie i budowanie współpracy pomiędzy ośrodkami naukowo-badawczymi zajmującymi się problematyką rodziny, ukazanie wspólnoty interesów i zasadności współpracy w rzeczywistości Europy oraz podnoszenie wzajemnej wiedzy o społecznościach sąsiadów. Głównym celem sympozjum było poznanie struktury i aktualnych tendencji zmian w funkcjonowaniu modeli małżeństwa i rodziny w aspekcie kulturowym, gospodarczym, demograficznym i społecznym w obydwu krajach oraz wskazania istniejących już w Polsce i na Ukrainie strategii pomocy rodzinie. Otwierając sesję plenarną dr Taras Dobko, pierwszy prorektor UKU, powitał uczestników międzynarodowego sympozjum oraz szczegółowo przedstawił misję Ukraińskiego Katolickiego Uniwersytetu, jak również plany i oczekiwania odnośnie do możliwości współpracy z pracownikami naukowymi z KUL w zakresie nauk o rodzinie. Następnie dyrektorzy Instytutów zaprezentowali obszary prowadzonej działalności naukowo-badawczej w ramach kierowanych jednostek: stronę polską reprezentował ks. dr hab. Marian Stepulak, prof. KUL, a ukraińską – dr Yuriy Pidlisnyj. Duże zainteresowanie ukraińskich kolegów wzbudziła praca dydaktyczna i program studiów realizowany w INoR KUL – zarówno na poziomie licencjackim, jak i magisterskim – oraz procedura opracowania standardów nauczania dla kierunku nauki o rodzinie¹. Po ogólnym zaprezentowaniu pracy Instytutów przez ich dyrektorów, znaczną część spotkania poświęcono omówieniu przez poszczególnych uczestników sympozjum własnego dorobku naukowego oraz działalności praktycznej na rzecz wspierania rodziny. W ramach sesji naukowej pracownicy Instytutu Nauk o Rodzinie KUL przygotowali najnowsze wyniki prowadzonych badań własnych, ukazując szeroki zakres zainteresowań problematyką rodziny w podejściu interdyscyplinarnym: ks. prof. dr hab. M. Kalinowski (dziekan Wydziału Teologii KUL) – „Zadania rodziny w kształtowaniu postaw prospołecznych”; ks. dr hab. M. Stepulak, prof. KUL – „Specyfika polskiego systemu rodzinnego”; ks. dr hab. J. Koperek (kierownik Katedry Życia Społecznego Rodziny INoR KUL) – „Prawa rodziny w społeczeństwie demokratycznym”; dr Beata Parysiewicz (wykładowca INoR) – „Rodzina a przemiany w wychowaniu”; ks. dr Jarosław Jęczeń (Katedra Życia Społecznego Rodziny) – „Współczesne media w służbie rodzinie”; dr Julia

---

¹ Instytut Rodziny i Życia Małżeńskiego UKU koncentruje się głównie na prowadzeniu prac naukowo-wydawniczych oraz przygotowywaniu programów psychoedukacyjnych z zakresu etyki życia małżeńskiego i naturalnych metod planowania rodziny, realizowanych wśród młodzieży ukraińskiej.

Gorbaniuk (Katedra Życia Społecznego Rodziny) – „Transmisja międzypokoleniowa wartości rodzinnych w rodzinach młodzieży systematycznie oglądającej «operę mydlaną»”; dr Urszula Dudziak (Katedra Życia Społecznego Rodziny) – „Wychowanie seksualne w polskiej szkole”; mgr Joanna Płońska (wykładowca INoR) – „Dojrzała osobowość i jej kształtowanie w rodzinie”; ks. dr Mirosław Brzeziński (Katedra Teologii Rodziny INoR) – „Formacja alumnów w zakresie duszpasterstwa rodzin”; dr Maria Chuchra (Katedra Opieki Społecznej, Hospicyjnej i Paliatywnej INoR) we współautorstwie z lek. med. Antonim Ferencem, specjalistą psychiatrii (Dział Uzależnień w Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim w Ciechanowie) – „Rodzina w percepcji mężczyzn uzależnionych od alkoholu, ich żon oraz dorosłych dzieci alkoholików”; ks. dr Witold Janocha (Katedra Życia Społecznego Rodziny) – „Doświadczenie religijne rodzin z osobą niepełnosprawną”; dr Marta Pawelec (wykładowca INoR) – „Dyscyplina i dyscyplinowanie dzieci we współczesnej rodzinie”.

Pracownicy Instytutu Rodziny i Życia Małżeńskiego UKU przygotowali zrealizowany w ramach działalności statutowej Instytutu raport interdyscyplinarnych badań przeprowadzonych na Ukrainie o najwyższym odsetku rozwodów, rodzin zrekonstruowanych oraz najwyższym odsetku związków konkubinackich. W ramach projektu badawczego ukraińskich kolegów podjęto następujące tematy: dr Yuriy Pidlisny (dyrektor IRiŻM UKU) – „Співжиття без шлюбу: ностальгія за ідеалом?” („Wolne związki: nostalgia za ideałem?”); dr Piotr Husak (pracownik naukowy IRiŻM) – „Послідовність в любові” („Konsekwencje miłości”); dr Halyna Kryshthal (pracownik naukowy IRiŻM) – „«Життя без шлюбу» – «за» і «проти». До коренів явища безшлюбного співжиття...” („Wolne związki – «za» i «przeciw». Do korzeni zjawiska...”); mag. lic. Ihor Lenio (pracownik naukowy IRiŻM) – „Тенденції поширення явища вільного співжиття в країнах Західної Європи і Північної Америки” („Tendencje szerzenia się zjawiska wolnych związków w krajach Europy Zachodniej i Ameryki Północnej”); mag. lic. Kateryna Ivanukh (pracownik naukowy IRiŻM) – „Уявлення сучасної молоді про подружжя, сім'ю та безшлюбне співжиття” („Wyobrażenia współczesnej młodzieży o małżeństwie, rodzinie i związkach bez ślubu”).

Przedstawienie tematów zrealizowanych badań wyłoniło interesującą dyskusję dotyczącą stworzenia możliwości wzajemnego poznania metodologii prowadzonych przez Instytuty badań, używanych metod badawczych oraz ewentualnego zastosowania ich we własnym kraju.

Symposium podsumował Jurij Pidlisnyj, który zwrócił uwagę na trzy główne kierunki współpracy naukowo-badawczej, która powinna być rozpracowana w ramach szczegółowych projektów w zakresie: 1) prowadzenia prac naukowo-wydawniczych i szkoleniowych odnośnie do naturalnych metod planowania rodziny (aspekt biologiczno-medyczny, aspekt psychologiczny – w rozumieniu odpowiedzialnego rodzicielstwa – oraz aspekt teologiczny, koncentrujący się na etyce życia małżeńskiego opartej na dokumentach Kościoła); 2) zakładanie i prowadzenie przez Instytuty ogólnodostępnych poradni małżeńsko-rodzinnych (wymiana doświadczeń w tym zakresie poprzez tworzenie możliwości odbycia staży pracowników naukowych i wymiany studentów w ramach praktyk ciągłych) oraz próbę wystosowania uniwersalnych kierunków wsparcia rodzin funkcjonujących w dobie przyspieszenia, globalizacji

i migracji; 3) przygotowywanie wspólnych projektów naukowo-badawczych z zakresu psychologii, socjologii, pedagogiki rodziny oraz popularyzacja uzyskanych wyników badań w wydawanych przez Instytuty „Rocznikach” lub w ramach wspólnych publikacji monograficznych.

Tak sformułowane postulaty współpracy międzynarodowej nasunęły ogólny wniosek, co do którego wszyscy byli zgodni: „badając problemy współczesnej polskiej i ukraińskiej rodziny w kontekście wyzwań społeczno-kulturowych, bardzo ważna jest wymiana doświadczeń badawczych i naukowych, ale przede wszystkim należy połączyć starania o dobro rodziny w ramach Instytutów nie tylko działających w kraju², lecz także doprowadzić do rozrzeszenia się tej działalności w ramach struktur międzypaństwowych”.

Julia Gorbaniuk
Katedra Życia Społecznego Rodziny
Instytutu Nauk o Rodzinie KUL

25-LECIE ARCHIDIECEZJALNEGO STUDIUM ŻYCIA RODZINNEGO Lublin, 15 listopada 2008 roku

W dniu 15 listopada 2008 roku Metropolitalne Seminarium Duchowne w Lublinie gościło wielu absolwentów i wykładowców Archidiecezjalnego Studium Życia Rodzinnego, zgromadzonych na uroczystości jubileuszowej związanej z 25-leciem istnienia tego studium. Wśród zebranych byli także: biskupi lubelscy, przybyli z Warszawy przedstawiciele Duszpasterstwa Rodzin, reprezentanci ruchów odnowy Kościoła i Stowarzyszenia Rodzin Katolickich, goście zagraniczni z rozmaitych organizacji prorodzinnych, dziennikarze prasowi, radiowi i telewizyjni oraz pracownicy Archidiecezjalnego Wydawnictwa Gaudium. Uroczystość rozpoczęła Msza św., której przewodniczył i homilię wygłosił Metropolita Lubelski ks. abp Józef Życiński. Następnie w auli Seminarium wygłoszone zostały trzy referaty. Pierwszy z nich, obrazujący „Historię Archidiecezjalnego Studium Życia Rodzinnego”, przedstawiła jedna z założycielek Studium, emerytowana diecezjalna instruktorka, wyróżniona odznaczeniem Lumen Mundii, mgr Zofia Dziedzic. Prelegentka wskazała na dwie

---

² W 2009 roku Instytuty zajmujące się problematyką rodziny w Polsce wspólnie zawiązały „Polskie Stowarzyszenie Familiologiczne”. Ma ono swoją siedzibą w Łomiankach k. Warszawy (ul. Baczyńskiego 9, 05-092 Łomianki).